

3. Israel nu a căpătat neprihănirea, dar Neamurile au căpătat-o

9:25-10:21

Pavel scrie aceste capitole din Romani pentru a lămurii odată pentru totdeauna o mare nelămurire a contemporanilor săi: cum de Israel, poporul ales de Dumnezeu, cel care umblă după o Lege, nu L-a recunoscut pe Isus ca Mesia? În 9:1-6a el pune această problemă în discuție, după care începe să o lămurească. În 9:6b-13 el demonstrează mai întâi că Israel nu a fost predestinat la mântuire, ci la o slujbă istorică privilegiată și că acest lucru nu a fost făcut din pricina meritelor lui, ci din pricina suveranității lui Dumnezeu. Apoi, el face o paranteză (9:14-24) în care argumentează că Dumnezeu nu este nedrept pentru că l-a ales pe Israel la o slujbă privilegiată și înalță suveranitatea absolută a lui Dumnezeu în a dăruii oamenilor lipsiți de merite revelației speciale și slujbe privilegiate. Astfel, el răspunde la o posibilă obiecție din partea Neamurilor care s-ar fi putut considera nedreptățite față de Israel. După ce încheie această paranteză, el revine la tema răzvrătirii lui Israel și ne explică (9:25-10:21) cum a fost posibil ca Israel care umblă după o Lege să nu capete neprihănirea, iar Neamurile care nu beneficiaseră o revelație specială să fie mult mai deschise la neprihănirea care se capătă prin credință? Să analizăm pe rând ideile și explicațiile teologice ale lui Pavel.

Din Israel doar o rămășiță va fi mântuită

Mai întâi Pavel ne asigură prin citatul din Osea că și Neamurile au fost chemate la mântuire. Citatul însă pare neclar. Ar fi fost la prima vedere alte citate care evidențiau mai bine dorința lui Dumnezeu de a mântui toate Neamurile (de exemplu: „*Toate Neamurile vor fi binecuvântate în tine și în sămânța ta*” – Israel a fost ales nu în disprețul Neamurilor, ci de dragul acestora etc.). Dar Pavel alege un citat din Osea care după o analiză atentă a contextului se referă la Israel și nu la Neamuri. Cel puțin așa mi se pare mie atunci când citesc primele două capitole din Osea. Citatul vorbește despre un Israel răzvrătit despre care Dumnezeu zice: „*Nu este poporul Meu!*”, dar despre care se profețește că după o perioadă de pedepsire se va întoarce la Domnul și va fi numit din nou „*Poporul Meu!*”. Astfel, problema Neamurilor ar fi adusă indirect și nu direct. Iată că Israel, deși era poporul istoric al lui Dumnezeu, din punct de vedere spiritual nu era poporul lui Dumnezeu. Era ca o curvă, mai stricat decât Neamurile. Cu toate acestea Dumnezeu Se îndură de el și vrea să îl mântuiască. Dacă Dumnezeu se raportează astfel la Israelul cel infidel, atunci El este măcar la fel de îndurător față de Neamurile care nu au beneficiat de o revelație specială ca Israel. Se pare că citatul ales de Pavel din Osea îi vizează în primul rând pe evreii care spuneau: „Cum să privească Dumnezeu peste Neamurile răzvrătite? Acestea sunt combustibil pentru iad?” Dar iată că Dumnezeu privește cu îndurare pe un Israel infidel și răzvrătit, pe un Israel mai vinovat decât Neamurile. Deci, cu atât mai mult Dumnezeu va privi cu îndurare spre celelalte Neamuri. Mântuirea Neamurilor era pusă la

îndoială de evrei pentru că nu înțelegeau caracterul Său și că esența acestuia este îndurarea Sa. Pavel le deschide mintea să priceapă că nu este nimic nefiresc la Dumnezeu să se îndure de un neam răzvrătit și pângărit (ci este chiar manifestarea esenței Dumnezeirii care este dragoste) aducându-le în discuție mântuirea lui Israel însuși.

Citatul din Osea ne arată o distincție clară dintre planul istoric și planul spiritual. Dumnezeu Se îndură de Israel. Dumnezeu este deci un Dumnezeu îndurător. Deci, este firesc ca El să Se îndure și de celelalte Neamuri. Este mai ușor să accepți îndurarea lui Dumnezeu când tu ai nevoie de ea. Este mai ușor să o negi când altulare nevoie de ea. Pavel le aduce aminte evreilor prin citatul din Osea că Dumnezeu Se îndură de ei, pentru a-i ajuta să accepte că El Se îndură și de Neamuri.

Apoi, Pavel aduce trei citate din cartea Isaia pentru a sublinia că Scriptura prevestise de mult că din Israel doar o rămășiță va fi mântuită. Astfel, nu este o surpriză faptul că marea majoritate a lui Israel L-a respins pe Isus. Așa trebuie să se întâmple. Dumnezeu a prevestit de mult acest lucru prin cartea Isaia. Și pentru că sunt foarte multe citate din cartea Isaia în aceste capitole din Romani, vom face o mică incursiune în această carte profetică pentru a clarifica logica pe care o folosește Pavel atunci când citează din această carte. Ne aducem aminte că toate cărțile profetice se caracterizează prin alunecări sau glisări spre viitor. Profetul începe să vorbească celor din vremea lui, dar deodată alunecă spre vremuri foarte îndepărtate. El rostește mai întâi un mesaj relevant pentru contemporanii săi, dar pe nesimțite el glisează spre vremuri viitoare și vorbește despre Mesia și finalul istoriei.

Glisarea nu se face însă la întâmplare. Sunt cel puțin două raționamente teologice ce justifică glisarea. Astfel, mai întâi este vorba despre o glisarea pe linia binecuvântării și blestemului. Profetul vorbește despre o binecuvântarea apropiată și deodată glisează spre o binecuvântare îndepărtată dar superioară și maximă. El vorbește astfel despre întoarcerea lui Israel din robia babiloniană și deodată ajunge la o binecuvântare superioară, la restaurarea păcii pe pământ și la o creație răscumpărată. La fel profetul glisează și pe linia blestemului. El prevestește o pedeapsă istorică imediată și limitată asupra unui popor și pe nesimțite ajunge la ziua mare a mâniei în care neamurile sunt judecate, întreg pământul este zguduit, iar oștirea cerului este cutremurată și ea. Logica este minunată. Astfel, profetul ne ajută să vedem mai mult decât consecințele imediate ale alegerilor noastre. El ne deschide perspectiva eternă a binecuvântării și blestemului. Blestemul limitat de azi ascunde un blestem veșnic. La fel, binecuvântarea limitată de azi ascunde o binecuvântare veșnică.

Dar este și un alt raționament care legitimează glisările profetice. Acesta stipulează faptul că există contexte istorice paradigmatică. Astfel, contexte din istoria prezentă sunt paradigme, tipare pentru contexte din istoria viitoare. Astfel, pentru a construi o profeție cu privire la viitor, Dumnezeu decupează mai întâi din istorie o perioadă care se aseamănă foarte mult cu ceea ce va urma în viitor. Cel mai bun exemplu îl constituie în acest sens profețiile care vizează întoarcerea lui Israel din robia babiloniană. Sunt multe profeții care spun că după robia babiloniană tot Israelul se va întoarce la Domnul, Neamurile îl vor slăvi și ele pe Dumnezeu, iar pacea și bunăstarea vor fi instaurate pe pământ. Dar nu s-a întâmplat așa în 539 când Cir a dat edictul de repatriere a lui Israel. Atunci cum să înțelegem aceste profeții? Foarte simplu: robia babiloniană din 586 este o paradigmă, un tipar pentru o robie viitoare a lui Israel, după al cărei sfârșit, se vor împlini toate acele minunate profeții. Această robie nu este alta decât robia spirituală în care se află Israel după respingerea lui Mesia.

Și acum revenim în cartea Isaia. Vom descoperi că profețiile despre rămășiță și piatra de poticnire s-au împlinit mai întâi în vremea lui Isaia (și în special în perioada domniei lui Ezechia). Ezechia a fost un împărat bun care a realizat o minunată reformă spirituală. Dar a

avut un moment de neascultare și criză spirituală. Sub amenințările Asiriei el face o alianță cu Egiptul. Dumnezeu nu a fost de acord cu acest lucru. El i-a cerut să nu facă nici o alianță ci să se încreadă în Domnul.

Alianța cu Egiptul avea multiple implicații religioase și afecta mărturia lui Israel între popoare. Alianța cu Egiptul transmitea mesajul că Dumnezeul lui Israel nu este suficient de puternic și are nevoie și de sprijinul zeilor din Egipt. Ezechia nu se dedă la idolatrie, dar nu se încrede în Domnul și face alianța cu Egiptul. El caută astfel izbăvirea prin vedere, prin fapte omenești și respinge varianta credinței și a încrederii în intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu. El continuă să se închine la Templu, dar este fățarnic în inima lui. În acest context îl trimite Dumnezeu pe Isaia cu mesajul muștrării sale. Mesajul este respins iar Isaia amenințat. În schimb profețiile sale se împlinesc și alianța cu Egiptul nu îi ajută cu nimic, iar Asiria cotopește și pedepsește pe Iuda. Toată țara este pârjolită și Ierusalimul este înconjurat. În acest context rămășița din Ierusalim se pocăiește, iar Dumnezeu nimicește imensa armată a Asiriei. Astfel, deși mesajul a fost vestit întregii națiuni, doar rămășița din Ierusalim a fost mântuită.

Și acum vom puncta câteva elemente importante din misiunea lui Isaia care sunt paradigmatică pentru o perioadă viitoare din istorie și anume cea a lui Mesia. Este însă important să pricepem că mesajul lui Isaia a avut mai întâi relevanță pentru cei din vremea lui.

1. Dumnezeu îl înștiințează pe Isaia de la începutul misiunii sale că mesajul său va fi respins și va produce împietrire în popor:

- *„Du-te și spune poporului acestuia: „Într-una veți auzi și nu veți înțelege; într-una veți vedea și nu veți pricepe!” Împietrește inima acestui popor, fă-l tare de urechi și astupă-i ochii ca să nu vadă cu ochii, să nu audă cu urechile, să nu înțeleagă cu inima, să nu se întoarcă la Mine și să nu fie tămăduit.”* (Is.6:9,10).

2. Dumnezeu îl înștiințează mai dinainte că doar o rămășiță va fi mântuită (este vorba în primul rând de rămășița din Ierusalim).

- *„Și fiica Sionului a rămas ca o colibă în vie, ca o covercă într-un câmp de castraveți, ca o cetate împresurată. Dacă nu ne-ar fi lăsat Domnul oștirilor o mică rămășiță, am fi ajuns ca Sodoma și ne-am fi asemănat cu Gomora.”* (Is.1:8,9)
- *„Chiar dacă poporul tău, Israele, ar fi ca nisipul mării, totuși numai o rămășiță se va întoarce, căci nimicirea este hotărâtă, făcând să se reverse dreptatea.”* (Is.10:22).

3. Isaia cunoaște împotrivi și acuzații false din partea poporului, dar Dumnezeu îl încurajează să se teamă de Domnul și îl înștiințează din nou că mesajul Domnului va fi o pricină de poticnire pentru Israel:

- *„Nu numiți uneltire tot ce numește poporul acesta uneltire; și nu vă temeți de ce se teme el, nici nu vă speriați! Sfințiți însă pe Domnul oștirilor. De El să vă temeți și să vă înfricoșați. Și atunci El va fi un locaș sfânt, dar și o piatră de poticnire, o stâncă de păcătuire pentru cele două case ale lui Israel, un laț și o cursă pentru locuitorii Ierusalimului! Mulți se vor poticni, vor cădea și se vor sfărâma, vor da în laț și vor fi prinși.”* (Is.8:12-15)

4. Isaia nu era singur, ci cu un grup de ucenici, care au avut parte de o iluminare specială:

- *„Învelește această mărturie, pecetluiește această descoperire între ucenicii Mei. Eu nădăjduiesc în Domnul care Își ascunde Fața de casa lui Iacov. În El îmi pun încrederea. Iată eu și copiii pe care mi l-a dat Domnul, suntem niște semne și niște minuni în Israel.” (Is.8:16-18)*

5. Poporul nu era dedat vizibil la idolatrie. El împlinea ritualurile de la Templu, dar era fățarnic:

- *„Domnul zice: ”Când se apropie de Mine poporul acesta, Mă cinstește cu gura și cu buzele, dar inima lui este departe de Mine, și frica pe care o are de Mine nu este decât o învățătură de datină omenească.” (Is.29:13)*

6. Israel caută izbăvire prin vedere, prin fapte omenești și nu prin credință, prin încrederea miraculoasă a intervenției divine. De aceea, mesajul lui Isaia este o piatră de poticnire pentru ei. Dumnezeu însă face ca înțelepciunea omenească care se orientează doar după ce se vede și refuză credința va fi făcută de rușine, pe când cel care alege credința nu se va grăbi să fugă:

- *„De aceea voi lovi iarăși pe poporul acesta cu semne și minuni din ce în ce mai minunate, așa că înțelepciunea înțelepților lui va pieri, și priceperea oamenilor lui pricepuți se va face nevăzută.” (Is.29:14)*

- *„Iată pun ca temelie în Sion o piatră, o piatră încercată...cel ce o va lua ca sprijin, nu se va grăbi să fugă.” (Is.28:16)*

Asemănările cu perioada lui Isus sunt izbitoare. De fapt, toate versetele de mai sus sunt citate de autorii Noului Testament și sunt aplicate perioadei din timpul lui Isus. Ei consideră că Isaia și ucenicii lui reprezintă o imagine profetică pentru Mesia și ucenicii lui, iar generația contemporană lui Isaia o imagine prevestitoare a reacțiilor contemporanilor lui Mesia. Contextul din Isaia devine astfel o paradigmă, un tipar profetic pentru perioada pământească a lui Mesia. Asemănările sunt într-adevăr izbitoare. Însă rămâne totuși întrebarea: care este temeiul teologic pe baza căruia autorii Noului Testament trag o așa concluzie de importanță? Oare asemănările sunt suficiente?

Dacă citim cu atenție Isaia, vom descoperi că mesajul adresat poporului de atunci abundă de glisări profetice cu privire la Mesia care în mod cert nu s-au împlinit în timpul vieții lui Isaia (vezi Is.9:1-7, Is.11-12, Is.14:1-4, Is.25-27, Is.35). Aceste glisări ne demonstrează că contextul lui Isaia reprezintă o paradigmă pentru o perioadă viitoare din istorie, după care se vor împlini cu adevărat toate profețiile mesianice. Ba mai mult, în a doua parte a cărții sale Isaia vorbește din nou despre respingerea lui Mesia de către Israel. De data aceasta însă nu o mai face în mod indirect, prin caracterul paradigmatic și profetic al vieții lui Isaia, ci prin profeții directe și explicite:

- *„Cine a crezut în ceea ce ni se vestise? Cine a cunoscut brațul Domnului?și noi am crezut că este pedepsit, lovit de Dumnezeu și smerit...Noi rătăceam cu toții ca niște oi, fiecare își vedea de drumul lui.....dar cine din cei din vremea lui a crezut că El fusese șters de pe pământul celor vii și lovit de moarte pentru păcatele poporului meu?” (Isaia*

53)

Puse lucrurile cap la cap, este evident că perioada din viața lui Isaia relatată în cartea Sa reprezintă de fapt o profeție pentru viața pământească a lui Mesia. Fiecare carte din Scriptură are ceva unic, un accent deosebit și specific. Fiecare carte profetică are un element definitoriu specific. Cartea Isaia este unică prin faptul că subliniază cel mai mult și cel mai clar următoarele două adevăruri:

- Israel îl va respinge pe Mesia.
- Mesia va suferi.

Oare să ne mai întrebăm de ce în cap.9b și cap.10 Pavel citează de cel puțin 8 ori din cartea Isaia. El vrea să demonstreze că respingerea lui Isus ca Mesia nu este un contraargument puternic, ci dimpotrivă un argument pro, deoarece tocmai astfel s-au împlinit cele vestite în vechime.

Revenind la Romani citatele din capitolul 9 subliniază tocmai acest lucru: Dumnezeu prevestise prin Isaia că doar o rămășiță din Israel va primi mesajul lui Mesia.

Israel n-a căpătat neprihănirea pentru că a căutat-o prin fapte

Pavel își dă seamă că citatele nu sunt suficiente pentru a lămuri problema și că el trebuie să mai ofere explicații pentru următorul paradox: Israel, care a primit revelația lui Dumnezeu, nu l-a recunoscut pe Dumnezeu, iar Neamurile care nu s-au bucurat de această revelație au fost mult mai receptive. Cum a fost posibil?

Explicația pe care o dă Pavel este simplă: evreii s-au raportat greșit la Lege și au căutat neprihănirea prin fapte și nu prin credință. Omul este predispus să umble prin vedere și nu prin credință. El este înclinat să se încreadă în sine și în ceea ce se vede decât în Dumnezeul cel nevăzut. În perioada lui Ezechia, evreii au ales mai degrabă alianța concretă cu Egiptul decât varianta încrederii în intervenția miraculoasă a unui Dumnezeu nevăzut. În contextul îndreptățirii, omul este înclinat să se încreadă mai degrabă în faptele sale „bune” decât în promisiunea unui har nevăzut. Și aceasta cu atât mai mult cu cât ai anumite performanțe morale și nu ești ca ceilalți. Acesta a fost capcana și greșeala lui Israel. Ei s-au raportat greșit la Lege și au căutat neprihănirea prin fapte. Având Legea, nu erau ca celelalte popoare. Puteau obține performanțe morale vizibile mai mari. Aveau cu ce se lăuda în comparație cu celelalte neamuri idolatre. Ei nu erau ca ele. Ei aveau și fapte bune. Oare nu puteau cu ajutorul acestor fapte bune și deci prin ei înșiși să capete neprihănirea? Ei s-au raportat greșit la Legea care era bună și și-au pus astfel o neprihănire a lor înșiși înaintea lui Dumnezeu. Când a venit Mesia cu mesajul îndreptățirii lor prin har, prin credință și cu ideea necesității morții sale pentru păcatele lor, ei s-au poticnit. Ei erau deja neprihăniți! De ce să aibă nevoie de o neprihănire prin har de la Dumnezeu? Ei spiritual se considerau bine, căci doar aveau Legea și erau diferiți de celelalte Neamuri. Astfel, ei așteptau doar o izbăvire politică și fizică, ca și răsplata pentru neprihănirea și spiritualitatea lor. Mesia să moară pentru păcatele lor? Care păcate? Și, de ce să fie nevoie de o soluție care să implice însăși moartea Fiului lui Dumnezeu? Oare păcatele lor erau așa de grave? Și oare ei nu au găsit singuri soluția prin împlinirea Legii și prin propria lor neprihănire?

Așa stând lucrurile, este evident de ce ei au găsit în Isus o piatră de poticnire. Ei s-au bucurat de revelația lui Dumnezeu (Legea), dar s-au raportat greșit la ea. Și aici descoperim un lucru extraordinar: revelația specială a lui Dumnezeu nu anulează liberul arbitru. Pavel nu ne spune că Israel a respins pe Mesia pentru că așa l-a predestinat Dumnezeu, ci el subliniază că

problema a fost alegerea lor de a-și pune înaintea lui Dumnezeu propria lor neprihănire.

În ciuda nenumăratelor revelații primite, Israel a avut o libertate de alegere reală. Și ei au ales să se raporteze greșit la revelația primită. Au repetat păcatul mândriei din grădina Edenului și s-au îndepărtat singuri de mântuire.

În contrast cu aceștia Neamurile nu aveau o Lege care să le faciliteze obținerea unor performanțe morale vizibile și îmbrăcarea unei haine religioase înșelătoare. Neamurile erau păgâne și în dezacord izbitor cu legile lui Dumnezeu. Nu doar interiorul paharului, dar și exteriorul era murdar și putred. Astfel, Neamurile au puteau accepta mai ușor starea de păcat și neputință și necesitatea unei neprihăniri a harului și a morții lui Hristos pentru păcatele lor. Într-adevăr, tot din acest motiv, vameșii și păcătoșii intră mai ușor în Împărăția lui Dumnezeu decât oamenii religioși care se cred neprihăniți.

Îndreptățirea nu este prin fapte, ci este prin credință, și astfel universală

Deși Pavel a argumentat deja cu autoritatea Scripturii doctrina mântuirii doar prin credință (vezi cap.3-4), el simte nevoia să reia această tematică în cap. 10 din Romani. De ce? Pentru că tocmai neînțelegerea acestei doctrine (din partea evreilor) a dus la respingerea lui Mesia.

De ce are curajul să spună Pavel că Israel, construindu-și propria neprihănire, nu s-a supus neprihănirii pe care o dă Dumnezeu? Iar răspunsul lui este: „Căci Hristos este sfârșitul Legii, pentru ca oricine crede în El să poată căpăta neprihănirea.” Revelația primită prin Hristos înalță și mai mult doctrina mântuirii prin credință. De ce? Pentru că Hristos este sfârșitul Legii. Dar ce să însemne acest lucru? În principiu sunt două mari interpretări. Prima susține că termenul Lege din acest verset s-ar referi mai degrabă la Legea ceremonială. Astfel, Hristos ar fi sfârșitul Legii ceremoniale tocmai pentru că a împlinit-o, El fiind acum adevărata Jertfă, adevăratul Mare Preot, adevăratul Templu. Această interpretare este corectă din punct de vedere teologic, dar nu crede că se armonizează cu contextul din Romani 10. Această interpretare merge mai degrabă în spiritul epistolei către evrei, și, într-adevăr, dacă ea ar fi fost scrisă în Evrei cap.10, ar fi avut cu siguranță această semnificație.

Însă cap.10 din Romani nu insistă pe aspectul ceremonial al Legii, ci mai degrabă pe aspectul moral. Legea ar fi acel set de porunci revelat de Dumnezeu care va da viață omului care le va împlini. Legea, în acest context, ar fi legată de varianta înșelătoare a îndreptățirii prin fapte mai degrabă decât un pericol de reînțoarcere la ceremonialul Vechiului Testament (ca în epistola către Evrei). În acest sens, Hristos este sfârșitul Legii, fie punând capăt condamnării Legii și deschizând poarta harului prin jertfa Sa și/sau punând capăt printr-o revelație superioară că variantei mincinoase a îndreptățirii prin fapte. O astfel de interpretate ne aduce aminte de cuvintele din Galateni:

„Dar Scriptura a închis totul sub păcat, pentru ca făgăduința să fie dată celor ce crede, prin credința în Isus Hristos. Înaintea de venirea credinței, noi eram sub paza Legii, închiși pentru credința care trebuia să fie descoperită.

Astfel, Legea ne-a fost un îndrumător spre Hristos, ca să fim socotiți neprihăniți prin credință. După ce a venit credința, nu mai suntem sub îndrumătorul acesta. Căci toți sunteți

fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Isus.” (Gal.3:22-26).

Pentru a întări acest adevăr, Pavel aduce în discuție două citate din Vechiul Testament. Primul este din Lev.18:5 în care Moise ne spune că omul care împlinește neprihănirea pe care dă Legea, va trăi prin ea. În Lev.18, Dumnezeu rostește prin Moise un principiu absolut adevărat: împlinirea poruncilor lui Dumnezeu înseamnă viață. Dacă aplicăm acest principiu în contextul mântuirii, înțelegem că într-adevăr, există posibilitatea mântuirii prin fapte. Dacă un om împlinește întotdeauna poruncile lui Dumnezeu, el este în spațiul vieții și nici nu are nevoie de mântuirea din păcat.

Dar dacă el este căzut în păcat, pe de o parte, nu are puterea să împlinească Legea, iar pe de altă parte împlinirea Legii nu poate rezolva problema păcatului. Și cum toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu, nimeni nu va putea fi socotit neprihănit prin faptele Legii.

De aceea tot Moise vorbește și despre neprihănirea pe care o dă credința, și face acest lucru în Deuteronom. Deuteronomul este o reluarea a Legii și o reintrare în legământ pentru noua generație de evrei, reprezentată de copiii celor răzvrățiți și nimiciți în pustie. Tema acestei cărți este în mod evident: împlinirea cu seriozitate a tuturor poruncilor Domnului. După prezentarea acestor porunci, la sfârșitul cărții, Domnul rostește prin Moise:

„Porunca aceasta pe care ți-o dau eu azi, nu este mai presus de puterile tale, nici departe de tine. Nu este nici în cer, ca să zici: „Cine se va sui pentru noi în cer și să ne-o aducă, pentru ca s-o auzim și s-o o împlinim?” Nu este nici dincolo de mare ca să zici: „Cine va trece pentru noi dincolo de mare și să ne-o aducă, pentru ca să-o auzim și s-o împlinim?” Dimpotrivă, este foarte aproape de tine, în gura ta și în inima ta, ca s-o împlinești.” (Deut.30:11-14).

Domnul anticipează două posibile scuze ale unui Israel răzvrătit: „N-am putut!” sau „N-am știut!” și demonstrează netemeinicia unor astfel de scuze. El insistă mai întâi pe faptul că Israel nu se putea ascunde sub scuza că, de fapt, nu știe exact ce cere Dumnezeu de la el. Într-adevăr, cerința lui Dumnezeu nu era nici în cer, nici dincolo de mare, nici la mare distanță de ei. Cerința lui Dumnezeu pentru ei le-a fost revelată extrem de clar prin Moise. Ea se afla deja în inima și gura lor. Ea se află în inima lor, pentru că informațiile revelației erau deja înregistrate de memoria lor, și erau în gura lor, pentru că revelația a fost așa de clar, încât o putea articula cu ușurință și chiar începuseră să vorbească despre ea între ei.

Perspectiva clarității revelației este cea care-i permite lui Pavel să construiască o paralelă cu revelația primită prin Hristos. Cele două paranteze, bizare și speculative la prima vedere: „Să pogoare adică pe Hristos din cer.”, „Să pogoare adică pe Hristos din morți.” nu au decât rolul să construiască o paralelă între revelația primită de evrei prin Moise și revelația primită de noi prin Hristos. La fel ca și ei, nu putem să ne ascundem sub scuza că de fapt nu știm ce trebuie să facem. Sunt două vârfuri ale revelației în Scriptură. Primul este la Sinai prin Moise. Al doilea, este la Ierusalim, prin Hristos. „Căci Legea a venit prin Moise, dar harul și adevărul au venit prin Isus Hristos”, care este acel prooroc ca Moise. Moise s-a suit pe munte și s-a coborât de pe munte. Israel nu se putea dezvinovăți. Hristos s-a întrupat, și după ce a murit, nu a rămas în moarte, ci a înviat și a ne-a vestit și mai clar apoi mesajul lui Dumnezeu pentru noi. Nici noi nu putem să spunem că nu știm ce avem de făcut. Însă în Deuteronom mai este o altă posibilă scuză. Nu este tratată doar scuza: „Nu am știut.”, ci și scuza „Nu am putut.”. Ba mai mult, această scuză este așezată chiar înaintea celei cu „n-am știut.”. Cum răspunde

Deuteronom la aceasta? Răspunsul îl vom găsi doar dacă analizăm cu atenție contextul pasajului din Deuteronom citat de Pavel. Să poposim puțin și în cartea Deuteronom. După moartea vechii generații Moise se vede în fața unei noi generații care nu prea cunoaște Legea și planul lui Dumnezeu cu Israel. Astfel, el începe să le lămurească această Lege (vezi Deut.1:5). În Deut. 1-11, Moise le explică tragedia părinților lor și planul lui Dumnezeu cu ei și le răspunde la întrebarea: de ce să împlinesc Legea? Apoi, în Deut.12-26 detaliază Legea și răspunde întrebării: “Care Lege să o împlinesc” sau „Și ce conține această lege?”. Apoi, în Deut. 27-29 este încheiat legământul cu noua generație și sunt rostite binecuvântările și blestemele.

Însă apoi în Deut.30:1-10 Moise ne vorbește despre harul reîntoarcerii la Dumnezeu. El ne spune că după împlinirea blestemurilor, chiar dacă Israel ar fi risipit până la marginile pământului, dacă El se va întoarce la Domnul, El Se va îndura de El și-l va mântui. Acest har este ceva dincolo de principiul Legii: cine va împlini aceste porunci va trăi prin ele și va fi binecuvântat și cine nu va împlini aceste porunci va muri și va fi blestemat. Domnul le vorbește despre harul pocăinței și al iertării mereu disponibil pentru ei.

Deci, pentru a căpăta binecuvântarea, cerința nu este să îplinească perfect Legea, iar dacă se abat o singură dată au parte în mod irevocabil de blestem, ci cerința este, de fapt, să creadă din toată inima și să urmeze revelația primită prin Moise, revelație care le vorbește nu doar despre necesitatea împlinirii Legii, ci și despre harul iertării și îndreptării prin pocăințe. Și dacă privim cronologic, mai întâi este harul și apoi cerința împlinirii Legii. De fapt, cerința împlinirii Legii este construită pe neprihănirea adusă de harul lui Dumnezeu prin credință.

Continuare la 9:25-10:21

Deci, neprihănirea se căpăta prin credință și în Vechiul Testament. Omul trebuia să creadă revelația lui Dumnezeu. În cazul evreilor contemporani cu Deuteronomul ei trebuiau să creadă revelația dată de Dumnezeu prin Moise. În Noul Testament trăim apogeul revelației în Isus Hristos (Cel care a coborât pe pământ și a fost sculat din morți). Astfel, obiectul credinței mântuitoare în Noul Legământ este Isus Hristos: *„Dacă mărturisești deci cu gura ta pe Isus ca Domn și dacă crezi în inima ta că Dumnezeu L-a înviat din morți, vei fi mântuit.”*

Este foarte interesant faptul că Pavel insistă în acest context pe mărturisirea cu gura. Mărturisirea cu gura apare chiar și ca o condiție a desăvârșirii mântuirii: *„Căci prin credința din inimă se capătă neprihănirea, și prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire.”*. Deuteronomul, am văzut, nu neagă doctrina mântuirii doar prin credință (zugrăvită în viața lui Avraam), dar insistă că această credință nu poate rămâne în inimă, ci ea trebuie să se manifeste prin ascultarea de Dumnezeu. Același lucru vrea să îl comunice și Pavel și pentru a surprinde ascultarea de Dumnezeu el folosește această expresie: să-L mărturisești cu gura pe Isus ca Domn. Observăm că Isus este mărturisit ca Domn, Autoritate, Stăpân și nu ca Prieten – fapt care accentuează ideea de supunere și ascultare.

Apoi, știm că gura este un mădular greu de stăpânit și este mădularul cu care păcătuim cel mai des (cu excepția minții). Dumnezeu îi poruncește lui Iosua ca această carte a Legii să nu se depărteze de gura lui, iar Mântuitorul ne atrage atenția că din prisosul inimii vorbește gura. Iacov merge mai departe și ne spune că acela care își stăpânește limba este

desăvârșit. Cartea Proverbe insistă și ea pe faptul că moartea și viața se află în puterea limbii. Astfel, am putea înțelege de ce Pavel, alege tocmai „mărturisirea cu gura” pentru a surprinde ascultarea de Hristos.

Dar ar putea fi și un al doilea motiv. Atât în Vechiul, cât și în Noul testament, cel credincios nu era doar un agent moral (care trebuia să trăiască o viață neprihănită), ci și un agent al mântuirii (care trebuia să vestească un mesaj al mântuirii celor morți în păcat). În acest context, mărturisirea cu gura reprezintă aspectul central al funcției credinciosului pe pământ. Mântuirea celui credincios depinde astfel de credințioșia cu care rostea mesajul primit de la Dumnezeu. Cel mai grăitor exemplu în acest sens este cel al lui Ezechiel:

„Dar dacă vei înștiința pe cel rău, și el tot nu se va întoarce de la răutatea lui și de la calea lui cea rea va muri prin nelegiuirea lui, dar tu îți vei mântui sufletul! Dacă un om neprihănit se va abate de la neprihănirea lui și va face ce este rău, îi voi pune un laț și va muri. Dacă nu l-ai înștiințat, va muri prin păcatul lui și nu i se va mai pomeni neprihănirea în care a trăit, dar îi voi cere sângele din mâna ta!” (Ez.3:19-20).

Și observ, că și mai departe Pavel insistă tot pe procesul mărturisirii și necesitatea propovăduitorilor.

Pavel își încheie dezbaterea despre neprihănire reliefând universalitatea mântuirii. Tocmai pentru că mântuirea este prin credință, prin har, nu este nici o deosebire între Iudeu și Grec. El aduce în discuție citatul din Ioel pentru a sublinia că și Neamurile au fost incluse în planul de mântuire al lui Dumnezeu.

Dumnezeu a vestit mai dinainte...

Înainte de a continua discuția despre Israel și Neamuri, Pavel ne prezintă un proces al misiunii: trimis – propovăduitor – auzire – credință – chemarea Numelui Domnului. Oare de ce face acest lucru? Măcar din două motive. Pe de o parte, este posibil ca evreii să fie deranjați de zelul misionar al creștinilor și acum Pavel argumentează cu Scriptura acest zel. Pe de altă parte, Israel s-ar fi putut poate ascunde după scuza: „N-am știut, nu am cunoscut.” Și atunci Pavel le spune: „Scuza ar fi credibilă, dacă nu ar fi existat propovăduitori, dar Isaia a zis: „Doamne, cine a crezut propovăduirea noastră?”.

Și Pavel pentru a-și argumenta ireproșabil afirmațiile vine cu o avalanșă de citate din Vechiul Testament. Citatul din Isaia 53 evidențiază două lucruri extrem de importante:

- A fost prevestit mai dinainte că Israel va respinge pe Mesia.
- Existența propovăduitorilor nu garantează și primirea mesajului. Astfel, înțelegem că mărturia extraordinară de care a beneficiat Israel nu putea garanta mântuirea lui Israel. Dumnezeu Și-a conceput mărturia Sa, astfel încât să nu umbrească o clipă măcar liberul arbitru al omului. Astfel, nu înseamnă că mărturia Sa nu este suficientă

sau Cuvântul Său lipsit de putere, ci că Dumnezeu a conceput mântuirea ca un proces în care omul să fie pe deplin liber să aleagă și această libertate să nu fie eclipsată de intensitatea mărturiei despre Sine.

Citatul din Ps.19 are în vedere Neamurile: „Dar nu au auzit ei (Neamurile, despre Dumnezeu)?”. Citatul din Ps.19 invocă mărturia universală a creației. Este ceea ce a dezvoltat Pavel în Romani 1, și anume că, prin creație, orice om a beneficiat de revelație și nu se poate dezvinovăți la judecată că nu a știut. Mărturia universală a creației este un argument important că Neamurile au fost dintotdeauna în planul de mântuire al lui Dumnezeu. Și Pavel continuă: „Nu a știut Israel acest lucru?” (și anume că Neamurile au fost de la început în planul lui Dumnezeu?). Și pentru a argumenta răspunsul afirmativ la această întrebare Pavel mai aduce în discuție trei citate: unul din Deuteronom și două din cartea Isaia. Toate transmit același mesaj: Dumnezeu nu doar că a prevestit mai dinainte răzvrătirea lui Israel, dar a profețit și mai dinainte despre o întoarcere impresionantă a Neamurilor la Dumnezeu ca să îl facă pe Israel gelos.

Pentru a surprinde importanța și noutatea adusă de acest citat e necesar să recapitulăm ideile prezentate până acum de Pavel:

1. 9:1-5 – Dilema: Israel, poporul ales de Dumnezeu, cu revelația lui Dumnezeu în mână, respinge pe Isus: ori nu are putere Cuvântul lui Dumnezeu, ori nu este Isus Mesia!

2. 9:6-13 – De fapt nu este o așa mare dilemă, căci Israel nu a fost predestinat la mântuire, ci doar la o slujbă istorică.

3. 9:14-24 – O paranteză: Dumnezeu nu poate fi acuzat de nedreptate că l-a privilegiat pe Israel oferindu-i revelații speciale, căci El este absolut suveran să aleagă pe cine vrea pentru slujbe istorice privilegiate.

4. 9:25-10:21 – Cum a fost totuși posibil ca Israel care avea o Lege neprihănită să nu capete neprihănirea, iar Neamurile, fără o Lege, să fie mult mai receptive la ea?

• Pavel își fundamentează acest răspuns pe doctrina îndreptățirii doar prin credință: Israel s-a raportat greșit la Lege și au căutat neprihănirea prin fapte și de aceea s-au poticnit de Mesia.

• Acest lucru a fost vestit mai dinainte.

• Îndreptățirea prin credință este deschisă și pentru Neamuri și ele au primit-o.

Și acest lucru a fost prevestit mai dinainte.

Ultima idee surprinde noutatea adusă de ultimele citate din cap. 10. Iată că Dumnezeu nu a prezis doar că Israel îl va respinge pe Mesia, dar și faptul că, catastrofa spirituală a lui Israel va fi urmată de receptivitate impresionantă a Neamurilor față de Dumnezeu, într-o dimensiune așa de mare încât să îl poată face pe Israel gelos. Nu este vorba deci doar de faptul că prin mărturia universală a creației Dumnezeu le-a inclus dintotdeauna și pe Neamuri în planul de mântuire, ci și de faptul că Dumnezeu a prezis o mare trezire spirituală printre Neamuri, menită să stârnească gelozia unui Israel răzvrătit și încăpățânat.